

L'economia i el militarisme tenen estretes relacions. Només cal mirar els actuals conflictes en el món per veure com molts d'aquests estan relacionats amb el control dels recursos, especialment amb el petroli. Estats Units com a primera potència militar mundial és la principal responsable de la militarització de l'economia i per extensió de les societats.

Pere Ortega. (Ponència de la Universitat Internacional per la Pau de Sant Cugat, juliol 2005).

EL NOU MILITARISME

Pere Ortega

En els països democràtics no s'apercep la naturalesa violenta de l'economia, mentre que en els països autoritaris no s'apercep la naturalesa econòmica de la violència, Bertold Brecht

Parodiant a Brecht, amb el militarisme passa el mateix, en els països democràtics no ens adonem de la naturalesa violenta del militarisme. Dit això, en l'exposició que seguirà, parlarem molt d'economia relacionada amb el militarisme i els conflictes militars actuals i futurs, però de cap manera s'ha d'interpretar això com determinista. És a dir, que l'economia és la causa única que mou els conflictes, doncs moltes altres són les causes que motiven els conflictes, on es barregen qüestions socials, lluites pel poder polític, reivindicacions territorials i evidentment pel control dels recursos, o sigui, econòmiques, és d'aquestes últimes de les que parlarem més extensament.

En primer lloc, i com a preàmbul, al parlar de militarisme cal formular-se una primera qüestió sobre la concepció les armes. És la derivada del seu propi procés productiu i que denominem "cicle econòmic **armamentista**". Una maquinària econòmica que engloba tots aquells aspectes de la producció d'armaments: pressupostos militars, recerca i desenvolupament (R+D) de noves armes, indústria militar, comerç i exportacions d'armes. Un cicle econòmic que, com altres, es retroalimenta i que vists els seus efectes nocius que provoca obliga a preguntar-se sobre què classe de béns són les armes i què efectes produeixen en el desenvolupament productiu. Marx, diferenciava entre valor d'ús i valor de canvi. Considerava un producte amb valor d'ús només pel fet d'existir, sense cap valor econòmic afegit. Argumentava, que només tenen valor social aquells productes que poden ser intercanviats, que a més de poder ser utilitzats (ús) entren en els circuits de consum (canvi). Aleshores, seguint a Marx, podem afirmar que les armes no tenen cap valor social doncs no són béns de consum. Observem que, generalment, en la majoria dels casos i excepte un percentatge mínim, només enllà d'un 3% del total mundial, les armes no es regeixen per les lleis del mercat, la resta, el 97%, són adquirides pels estats i no entren en les xarxes d'intercanvi, ni entraran en els circuits habituals del comerç i, per tant, no tindran valor ni utilitat social. A més, la majoria de vegades, les armes pesants, les més costoses, no s'utilitzaran mai. Els estats les adquireixen per a equipar els seus exèrcits i aniran a engrossir arsenals, dipositades en sitges i polvorins, i, a causa de l'alt risc, exigiran de costoses mesures de seguretat, i on, finalment, envelliran, acabaran la seva vida útil i hauran de ser destruïdes sense ser utilitzades. I ocasionaran altres perversions, doncs representen una disminució de la inversió pública productiva derivada dels costos d'oportunitat, doncs, aquests mateixos recursos, monetaris, de materials, de béns d'equip, de coneixements tecnològics i de mà d'obra improductiva, destinats a altres sectors de la producció civil generarien majors

beneficis. A part d'altres inconvenients no menys importants, com el fet que exèrcits i armaments generen un efecte inflacionista sobre les economies dels estats, doncs la despesa que ocasionen de les arques públiques, no es veu compensada amb més ingressos i generen un major dèficit públic en els estats. I finalment, les derivades de les exportacions d'armaments cap als països no industrialitzats, on a part d'alimentar riscos de nous conflictes, contribueixen a augmentar el seu deute exterior i afebleixen les seves economies no desenvolupades, a l'haver de destinar recursos a la compra d'armes, quan aquesta mateixa despesa destinada al desenvolupament humà milloraria la situació de les seves poblacions.

A continuació, ens hem de formular una segona pregunta. Quina classe de moral pot justificar produir armes que serveixen per a destruir vides humanes? La resposta més generalitzada és, només davant la necessitat de defensar-se d'amenaces o agressions de tercers. Aquest és l'argument que justifica als estats a armar-se per a prevenir i dissuadir a possibles enemics d'atacs. Però aquest argument condueix a una dinàmica perversa, la de l'armamentisme indefinit que, en el nostre passat immediat de Guerra Freda va conduir a una cursa d'armaments i al perill de guerra nuclear, una espiral que irremeiablement va militaritzar les nostres societats. Militarització que, si bé no va produir cap guerra entre les dues potències enfrontades, va conduir a múltiples guerres perifèriques en molts altres llocs del planeta. Militarització que avui prossegueix impulsada pels països desenvolupats, que amb Estats Units al capdavant, continuen incrementant la despesa militar, la producció i la venda d'armes per tot el planeta.

Això és així, si observem la despesa militar desmesurada portada a terme per les grans potències (Taula 1), amb l'efecte d'arrossegament que produeix sobre països amb economies més febles, sobretot si s'observa el comerç d'armes mundial, al voltant de 25.000 milions de dòlars anuals(1), i com el 97% d'aquest comerç procedeix dels països industrialitzats i que la meitat, el 51% té com a destí països no industrialitzats, i d'entre aquests, els més empobrits, països amb una renda per **càpita** inferior als mil dòlars anuals reben el 23% dels armaments. Països, en els que produirà dificultats pel desenvolupament de les seves economies, al sostreure recursos que deurien destinar-se al desenvolupament humà i social de les poblacions, a més de contribuir a augmentar el seu deute exterior. Llavors, devem preguntar-nos, si la pau que gaudim en els països desenvolupats no és una ficció perversa, quan des d'aquests mateixos països estem contribuint a generar conflictes armats en altres punts del planeta.

Arribats a aquest punt, devem preguntar-nos de nou. Mereix la pena l'enorme sacrifici que els pobles deuen suportar per a la consecució d'uns fins amb un mitjà tan destructiu com la guerra? Llavors. No mereixeria la pena destinar aquests enormes recursos dedicats a preparar la guerra a crear mecanismes que reguessin i impedissin l'explosió de noves guerres? O potser, el concepte de seguretat no és molt més ampli que el concebut de forma restrictiva en la seva versió militar, i abasta, a més, aspectes socials, culturals i econòmics? Si s'arriba a aquesta conclusió de buscar la seguretat per altres camins que no els militars ens estalviaria el cost social i econòmic que tenen les armes i les guerres, i s'alliberarien, de passada, uns recursos que invertits en usos civils generarien major benestar. (En part publicat a Noticias Obreras núm. 1388)

El cas d'Espanya

Espanya no és un cas aliè en el militarisme en el que està immers el món actual. Per això val la pena fer un repàs a la despesa militar de l'estat espanyol. El pressupost del Ministeri de Defensa de l'any 2005 (Taula 2) ascendeix a 7.024,79 milions d'euros, i augmenta respecte al 2004 un 4,2%. Però si es tenen en compte altres partides, segons el criteri utilitzat per l'Aliança Atlàntica sobre com es deu computar la despesa militar, i que en el cas espanyol es troben repartides per altres Ministeris i, les quals, són inequívocament militars, l'augment és, com en anys anteriors, més del doble. Si a més, afegim la part proporcional dels interessos del deute públic imputables al Ministeri de Defensa, llavors, s'arriba a la quantitat de 15.677,14 milions de €, que representa el 6,67% del total del pressupost i es converteix en el 1,86% del PIB per a l'any 2005. La primera decepció que devem observar, és veure com continuen injectant-se recursos en R+D militar als grans projectes de producció en noves armes, en una quantia similar a la de l'any anterior, 1.330,29 milions €, enfront de 1.373,42 en el 2004 (Taula 3), i representen un 26,75% sobre el total de R+D. O sigui, una quarta part de la investigació a Espanya es dedica a artefactes militars. I part d'aquests 1.014,60 milions €, continuen camuflats en el Ministeri d'Indústria com crèdits reemborsables. Un artilugi ideat pel govern del Partit Popular per a subvencionar a empreses militars espanyoles la investigació i desenvolupament de noves armes, i que difícilment retornaran a les arques públiques. Cal denunciar aquest subterfugi, ja que amaga, d'una banda, l'increment del pressupost del Ministeri de Defensa, amb escassa acceptació en l'opinió pública; i per un altre, l'augment del dèficit públic, ja que la mateixa quantitat es comptabilitza com un ingrés. Una pràctica perversa que nodreix a les indústries militars espanyoles de recursos públics, doncs sense ella, difícilment aquestes empreses donarien beneficis en els seus balanços de cap d'any. Respecte a les inversions (Taula 4), es destinaran 1.952,17 milions € a la compra d'armaments, els mateixos d'anys anteriors: l'avió de combat EF-100, l'avió de transport A400-M, helicòpter de combat Tigre (els tres de EADS-CASA), Fragates F-100 (Navantia), blindats Lleopard i Pizarro (Santa Bàrbara). Però també apareixen com noves inversions, la compra d'un buc projecció estratègica LLX, un altre d'aprovisionament BAC de projecció en escenaris llunyans (ambdós de Navantia) i nous equips de guerra electrònica (Indra). L'anàlisi del pressupost militar per a l'any 2005 no deixa de ser decebedor. Un any més, assistim al continuisme com mesura política en els temes militars. És a dir, canvien els governs, marxa el PP i entra el PSOE, però les línies mestres de la política militar continuen inalterables, advocant per projectes faraònics d'una despesa desmesurada en nous armaments. Projectes de nul·la eficiència social que només serviran per a transvasar recursos públics a butxaques privades. (En part publicat a Materials de Treball, núm 25).

La despesa militar d'Estats Units

La despesa militar d'EUA és de 455,3 milions de dòlars, representa el 3,4% del total de PIB mundial i és el 47% de la despesa militar mundial. Però com en el cas d'Espanya i la majoria de països, EUA té més despeses militars. Així, per exemple, en la lluita contra el terrorisme, depenent del Departament d'Exteriors, es destinen per aquest any 2005, per mesures de seguretat 87.000 milions de dòlars no comptabilitzats dins del pressupost del Pentàgon. Si consideréssim aquestes altres despeses, EUA es situaria al voltant de 5% PIB i superaria el 50% de la despesa militar mundial.

Això vol dir que EUA és el primer responsable del militarisme mundial actual. El seu esforç en R+D per aquest any 2005 és de 69.000 milions de dòlars, la meitat de tota la investigació militar mundial. Observem alguns dels grans nous projectes militars en curs. Cal destacar, els 25.000 milions de dòlars destinats a un nou satèl·lit militar XSS-

11. Satèl·lit posat en òrbita l'abril passat per interceptar informació d'altres potències. Aquest satèl·lit ha de facilitar el llançament des de terra de cilindres de tungstè, titani o urani, un arma d'una potència nuclear petita per atacar a qualsevol objectiu en terra. Aquests satèl·lits tindran altres aplicacions, projectar un sistema de raigs laser, mitjançant miralls; també un programa d'ones magnètiques (radiofòniques) capaç de colpejar a una persona en qualsevol punt del planeta. Si això ho afegim al projecte de defensa d'escut antimíssils en curs conegut per "guerra de les galàxies" al que enguany es destinaran 10.000 milions de dòlars per detectar el llançament de míssils enemics, la militarització de l'espai és ja una realitat.

I els dos grans projectes de nous avions de combat el Joint Stricke Figther i el Fa22 Raptor Fighter amb un pressupost respectiu de 46000 i 45000 milions de \$ cadascun només per aquest any 2005.

Però encara hi ha més. EUA prepara un programa de "mini bombes nuclears" per destruir búnquers sota terra, i que el Pentàgon no considera armes nuclears, si no de tipus convencional donada la seva de baixa potència. En aquest apartat d'armament nuclear, hem de recordar que UEA s'ha retractat dels grans acords nuclears: el CTBT (Tractat per d'abolició integral de proves nuclears), El AMT (Tractat míssils antibalístic) de 1967.

També el passat 5-8-2004 es va crear "l'Oficina del Coordinador per a la Reconstrucció i Estabilització". La seva missió és desenvolupar plans per rehabilitar 25 països que encara no hagin patit cap conflicte. És a dir, estan preveient que en un futur immediat es poden produir nous conflictes en els que EUA haurà d'intervenir i ja estan planificant com refer el teixit de infraestructures després del conflicte i es preparen per treballar en la reconstrucció de tres països alhora. D'alguna manera es pot afirmar que, la "guerra preventiva" anirà acompanyada de la "reconstrucció preventiva". O sigui, primer arriba l'exercit i destrueix el país, després arriben els contractistes, consultors, ONG, grups de inversió, financers i bancs per refer el teixit econòmic destruït.

No es menys important l'impuls de vendes d'armes d'EUA en l'est asiàtic, especialment als seus aliats, Taiwan, Japó i Corea del Sud, països que han incrementat la compra de sofisticats equips d'armes. Així, Japó i Taiwan preveuen instal·lar un escut antimíssils i comprar moderns avions d'atac a EUA.

A EUA l'interessa mantenir aquesta política de tensió constant. L'hegemonia militar d'EUA li proporciona rendiments polítics a tot el món. El benestar econòmic d'EUA, depèn en gran part de l'enorme despesa militar. La seva economia és molt dependent de la indústria i les exportacions militars, quasi un terç de l'activitat econòmica depèn directa o indirectament del sector militar, i sense aquestes, és més que probable que la seva economia estaria en crisi i recessió. Aquest és el motiu perquè pressionen a tot el món amb continus nous projectes militars que obliguen als seus aliats a rearmar-se en una contínua espiral que, en últim terme els beneficia a ells.

Les noves guerres i l'energia

El model econòmic imperant avui en tot el planeta relaciona desenvolupament a creixement econòmic i aquest, a l'increment de consum energètic. És a dir, el benestar de les persones es relaciona amb la capacitat que tenim per consumir més energia. Si considerem que l'energia primària més utilitzada és la provinent dels hidrocarburs

(Gràfic 1)(2), i les previsions de consum de petroli (Gràfic 2) són superiors a les reserves actuals existents. Si afegim que el descobriment de nous jaciments de petroli (Gràfic 3) està en retrocés respecte a la demanda de consum. Aleshores, es demostra el que molts especialistes fa anys estan avisant: estem davant un esgotament dels recursos petrolers. Això, ha fet que entrem en l'etapa anomenada pels experts del "pik oil": disminució de l'oferta i increment de la demanda de petroli. L'efecte d'aquesta situació ja la coneixem, els preus del barril de petroli es disparen i el cru és converteix en la font d'energia més preuada. Si el consum energètic depèn majorment dels hidrocarburs, hem de convenir que el petroli i el gas són les fonts d'energia estratègiques que han de ser controlades amb grans mesures de seguretat.

Aleshores s'entén, per exemple, la persecució i control per part del Kremlin de la petrolera russa Yukos, que mantenia unes estretes relacions amb les petroleres d'EUA i europees. I s'entén que Jodorkovski, el seu president, hagi estat condemnat a nou anys de presó en un judici ple d'irregularitats. L'altre important empresa petrolera russa, Yukoil, vista l'experiència de Yukos, s'ha plegat als dissenys de control del Kremlin. Ara Rússia controla els seus recursos energètics, i ho acaba de concretar amb una llei que impedeix a les empreses petroleres estrangeres fer noves prospeccions en el seu territori, a partir d'ara només ho podran fer empreses de titularitat russa.

Ara fixem-nos en la zona (el·lipse) dels jaciments d'hidrocarburs que es situa entre l'Orient Mitjà i el mar Caspi (Gràfic 4). I observem que aquesta és la zona amb més conflictes i amb més règims autoritaris de tot el món. Sense que això molesti a cap de les potències mundials. Alhora, hem d'observar que aquesta és la zona més militaritzada del món i amb més presència militar estrangera.

Per exemple, Rússia té bases militars en Tadjikistan, Kirguizistan, Afganistan i Pakistan. Kazajastan té petroli i una dictadura molt dura dirigida per Nazarbaiev, el qual manté excel·lents relacions amb Rússia i Xina. Amb Xina té signat un acord per construir un nou oleoducte de 1000 km per transportar cru a Xina.

Xina, per altre banda, està desenvolupant una potent marina de guerra. No cal ser massa desperts per esbrinar per què la vol, considerant que necessita protegir les rutes marítimes de subministrament de petroli al seu país.

Xina i Rússia no veuen amb bons ulls els desplegament d'EUA en tota aquesta regió. EUA té bases en Uzbekistan, Kirguizistan, Tadjikistan i Afganistan, amb presència de 70.000 soldats en la zona. A part, en el golf Pèrsic EUA té dotze bases militars, solament a Iraq ha instal·lat 4 noves bases. Regne Unit, aliat incondicional d'EUA, ha inaugurat un nou oleoducte de la britànica BP des del mar Caspi i que travessa Azerbajan, Geòrgia, i Turquia de 1700 kms i vigilat per EUA.

D'igual manera EUA controla tots els estrets mundials per on circula aquest producte estratègic, així EUA té bases als estrets de Malacca per on circula el petroli en direcció a Xina. També a Ormuz, el Bòsfor, Canal de Suez, Panamà i Gibraltar (Rota).

Aleshores, també s'entén, que la guerra i invasió d'Iraq, en l'etapa actual de globalització capitalista, amaga una amarga realitat, els estats siguin o no siguin democràtics, han de garantir que obren els seus mercats a les transnacionals. Impedir-ho, quan es tracta d'un bé tan apreciat i escàs com el petroli pot donar pas a situacions com la d'Iraq. Sadam Hussein havia prohibit que les petroleres americanes entressin en l'explotació del petroli del país, mentre ho permetia a les empreses de França i Rússia.

Aquest fet, va precipitar la guerra contra Iraq per part d'EUA. Avui el petroli iraqià està sota control d'EUA, gràcies al decret elaborat pel primer administrador d'aquest país, Paul Bremer, que atorga aquesta prerrogativa exclusivament a EUA.

També cal assenyalar com l'anterior guerra i ocupació d'Afganistan per part d'EUA, realitzada sota l'excusa que el règim talibà donava suport als terroristes que havien atacat l'11 de setembre a EUA. Va anar acompanyada, un cop finalitzada, del permís del nou règim d'Afganistan de la construcció d'un oleoducte que travessa el país procedent del mar Caspi per embarcar el petroli en els ports paquistanesos del mar Índic. La qual cosa no havien permès els talibans.

Tot plegat justifica la presència de 350 mil soldats nordamericans repartits per tots el continents per controlar els fluxos d'hidrocarburs i altres recursos estratègics (Taula 5).

Les guerres a l'Afganistan i després a Iraq poden ser només un capítol, que poden tenir continuïtat a altres llocs. Ara és Iran, un altre gran país productor de petroli qui ha rebut amenaces d'EUA. Situació que s'agreuja per la política nuclear de Iran i l'elecció d'un nou president, Ahmadineyah considerat un conservador.

Si la relació entre militarisme i petroli és evident. Aleshores, no hem de tenir cap mena de complexa per relacionar a les grans transnacionals del petroli, les americanes Exxon-Mobil, Chevron-Texaco, Gulf; i les europees, Shell i BP, que formen part dels interessos del complex militar-industrial. Sobre tot si considerem que entre 15 i 20 dòlars del cost per barril de petroli són despesa militar, degut a la seguretat que cal desplegar per la seva explotació i transport.

Recursos i Guerra

En el món hi ha 200 estats i 2000 pobles. Del conflicte d'interessos entre estats i comunitats sorgiran noves confrontacions. Aquest ha estat el motiu principal dels conflictes en la història de la humanitat i ho continuaran estant en el futur. S'haurà d'estar amatents a les reivindicacions territorials, de demanda de major autonomia i tractar les reivindicacions de manera molt amatent. Doncs, donat que són qüestions emocionals, que afecten qüestions intimes de les persones poden provocar conflictes sagnants. Això també ens obliga a ser molt respectuos amb les altres cultures, amb les diferències i abandonar tot tipus d'essentialismes.

En canvi, hem d'afrontar de manera bel·ligerant, oposar-nos i denunciar els conflictes sorgits per l'afany d'apropiació dels recursos per part de les potències dels països industrialitzats, el que clàssicament hem anomenat "imperialisme", però també dels règims autoritaris i senyors de la guerra locals.

Els nous conflictes provenen, com s'ha dit del control dels hidrocarburs, però també d'altres recursos minerals, les fustes tropicals i l'aigua. Per exemple, dos terços dels recursos minerals del món continuen a l'Àfrica subsahariana. La Taula 6, il·lustra com la majoria dels conflictes patits en els últims vint anys tenen a veure amb el control de recursos naturals. La descripció és prou explícita i no cal descriure cadascun d'aquests conflictes, dels quals, per altre banda es pot trobar molta informació.

Respecte al cas de l'aigua, hi ha menys informació. Avui 30 països del món pateixen greus problemes d'abastament d'aigua; el 75% de la població mundial no disposa d'aigua potable corrent al seu domicili; 1.000 milions de persones no tenen accés a l'aigua potable; i 5 milions de persones moren a l'any per falta d'aigua. Donada aquesta

situació d'escassetat d'accés a l'aigua, cada cop apareixeran més conflictes per manca d'accés a aquest bé natural tan apreciat. Aquests tipus de conflictes són i seran d'àmbit micro-local. És a dir, l'aigua, malgrat ser un recurs molt valuós, i el seu control molt preuat, generarà conflictes entre les comunitats locals que s'enfrontaran pel seu control.

Un últim pronòstic. El nou militarisme es disfressarà d'humanitari i de defensa de la seguretat. Veurem com els Ministeris de Defensa es combinaran amb els Ministeris de Seguretat (aquí Governació). I començaran a canviar de nom i transformar-se per abordar els nous "perills": sobre tot l'anomenat "terrorisme", delinqüència internacional de màfies que controlen la droga, la prostitució, la immigració (manca d'espai m'impedeix allargar-me en aquest punt), però amb aquests pretextes, les nostres societats cada cop es poden trobar més militaritzades i veure com es retallen els drets de les persones en favor d'una major seguretat. Haurem d'estar amatents d'aquest aquest nou militarisme emparat pels nostres estats, l'haurem de desemascarar i combatre. Recordant que el desarmament és el millor camí per impedir noves guerres. Haurem de insistir que la verdadera seguretat humana sorgeix del respecte, extensió i profundització dels drets humans, d'assegurar a les poblacions treball, sanitat, educació, habitatge i medi ambient. Aquestes són les millors eines per combatre el "terrorisme" i les altres inseguretats.

Per acabar torno a esmentar a Brecht. Clausewitz tenia raó amb la seva màxima sobre la guerra, però Brecht tampoc anava tan errat quan el va rectificar, afegint: *"la guerra no es la continuació de la política per altres mitjans"*: *"la guerra es la continuació de l'economia per altres mitjans"*.

Bibliografia

Duffield, Mark, (2004), "Las nuevas guerras en el mundo global" La Catarata, Madrid

Gómez, Daniel "Aspo y las reservas energéticas" <http://crisisenergetica.org/>

Oliveres, Arcadi y Ortega, Pere (2000), "El ciclo armamentista español", Icaria, Barcelona

Oliveres, Arcadi (2004) "Contra la fam i la guerra", Angle editorial, Barcelona

Renner, Michel, Anuari l'Estat del Món 2005, Worldwatch Institute, Barcelona

SIPRI Yearbook (2005), Stockholm

Taula 1. Despesa militar G-8+Xina (milions de dòlars constants 2000)

	2000	2001	2002	2003
Estats Units	301,70	304,13	341,49	417,36
Regne Unit	35,68	36,42	36,74	37,13
França	33,81	33,71	34,39	35,03
Alemanya	28,15	27,55	27,64	27,17
Itàlia	22,41	22,04	22,65	20,81
Canadà	8,29	8,66	8,59	8,77
Japó	45,79	46,26	46,77	46,95
Rússia	9,70	11,00	11,40	13,00
Xina	22,00	25,90	30,30	32,80

Fuente: SIPRI 2004

Taula 2. El Pressupost de Defensa en Espanya 2004-2005 (en milions d'euros)

Conceptes	Any 2004	Ayo 2005
Ministeri de Defensa	6.746,77	6.988,79
Organismes Autònoms del Ministeri de Defensa	1.184,64	1.242,02
Centre Nacional de Intel·ligència	161,95	189,74
Total Defensa	8.093,36	8.420,55
Classes passives militars	2.685,14	2.855,16
Guardia Civil (Ministeri de l'Interior)	2.080,56	2.143,72
Ministeri de Ciència i Tecnologia (R+D militar)	1.110,80	1.014,60
Asociació Atlàntica (OTAN)	11,21	18,03
Total Defensa criteri OTAN	13.981,07	14.452,06
Interessos del Deute Públic	1.204,80	1.189,08
TOTAL DESPESA MILITAR	15.185,87	15.641,14

Elaboració pròpia

Taula 3. R+D Militar 2004-2005 (en milions d'euros)

Anys	2004	2005
Ministeri de Defensa i OO.AA.	303,42	315,69
Ministeri de Ciència i Tecnologia	1.070,00	1.014,60
TOTAL	1.373,42	1.330,29

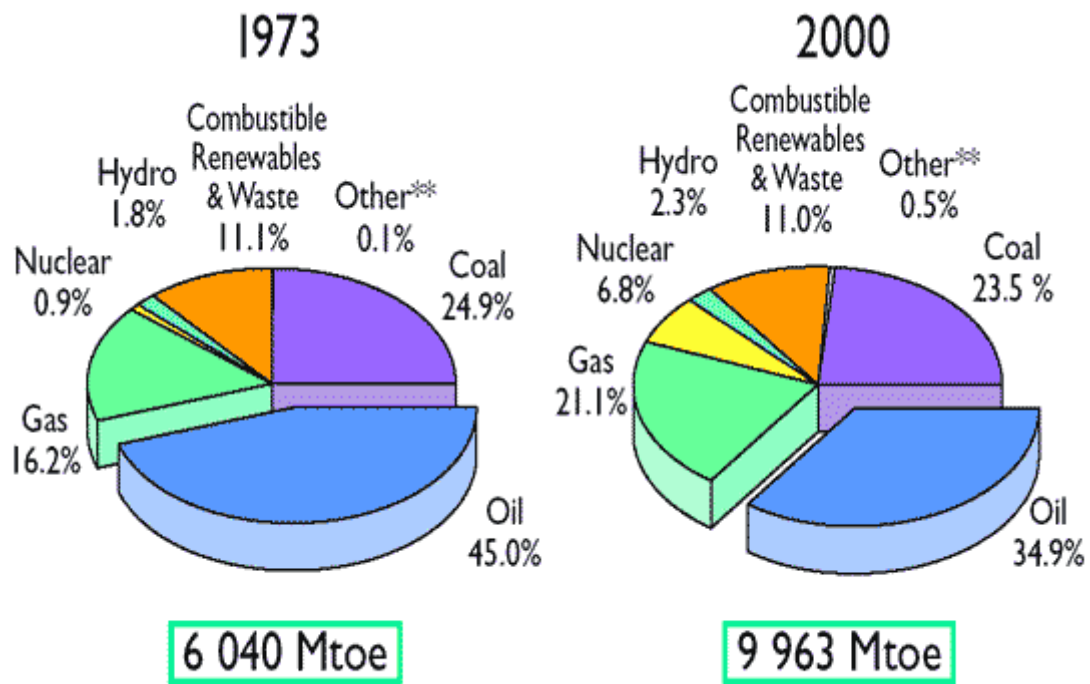
Elaboració pròpia

Taula 4. Principals contractes d'armaments vigents 2005 (en milions d'euros)

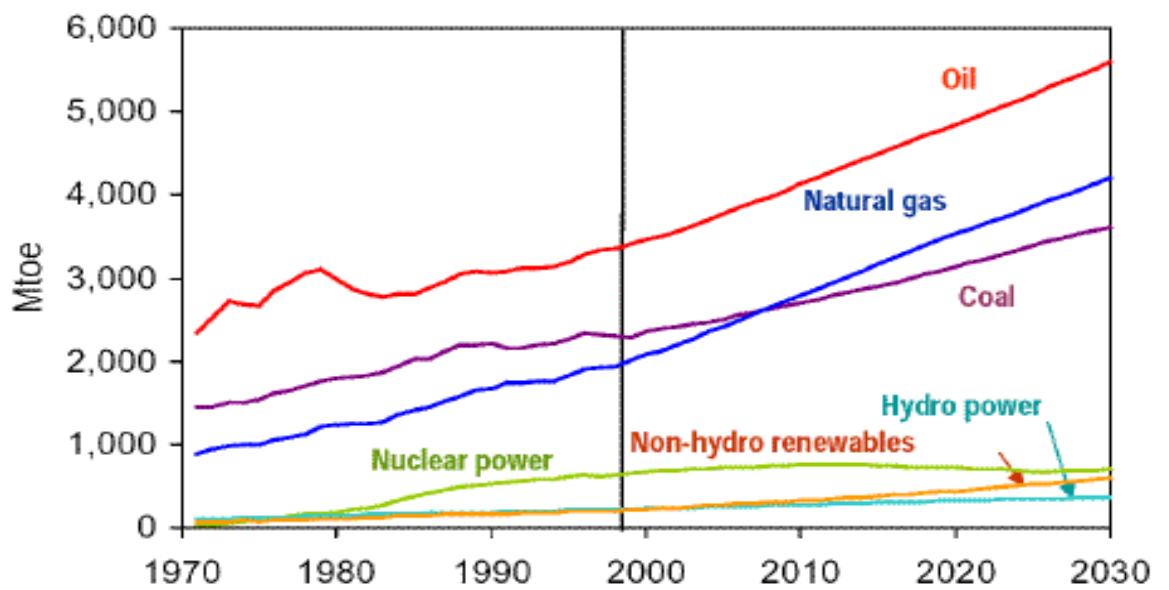
Denominación	Proveedores	Cantidad	Período	Coste Total
Caza EF-2000 (Eurofighter)	Eads-Casa, ITP, Indra, Gamesa, ICESA.	87 aviones	1997-2014	6.363,10
Helicópteros de combate Tigre	EADS-CASA, Sener, ECESA	24 helicópteros	2004-2020	1.353,50
Avión transporte A400M	EADS-CASA, Flabel, ITP, Sener	27 aviones		3.449,81
Fragatas F-100	Navantia, Indra, UEE	4 fragatas	1997-2007	2.145,84
Blindados Leopard 2E	Santa Bàrbara, Caf, Gamesa, Plasencia,	233 tanques	1999-2008	1.941,77
Blindados Pizarro	Santa Bàrbara, Steyr, Puch, Indra	212 tanques	2005-2010	707,47
Submarinos S-80	Navantia	4 submarinos	2011-2014	1.755,90
Buque estratègic de 27000 tm	Navantia	1	2008	360,00
Cazaminas	Navantia	2 cazaminas		168,79
Buque provisi3n de combat (BAM)	Navantia	1	2008	215,00
Buques acci3n marítima	Navantia	4		
Avi3n C-295	EADS-CASA			174,82
Avi3n autoridades	EADS-CASA	1 unitat		168,77
Aviones F-18 (modernizaci3n)	EADS-CASA	78 aviones		200,91
Avi3n P-3 Orion	EADS-CASA			108,45
Vehículos anfibios	Navantia	18 unidades		45,41
Comunicaci3n y satélites	Indra, INTA		1995-2003	81,87
Vehículos TOA		500 unidades		180,00
Misiles KEPD-350 Taurus	EADS, Sener	43		57,39
Misiles Meteor	Sdad.Esp.Misiles (EADS, Indra, Izar)			¿
Fusil de asalto G36	Santa Bàrbara	150.000		120,20
Aviones AV-8B (modernizaci3n)				¿
12 Lanchas de desembarco	Navantia			33,20
TOTAL				19.632,20

Elaboraci3n pr3pia

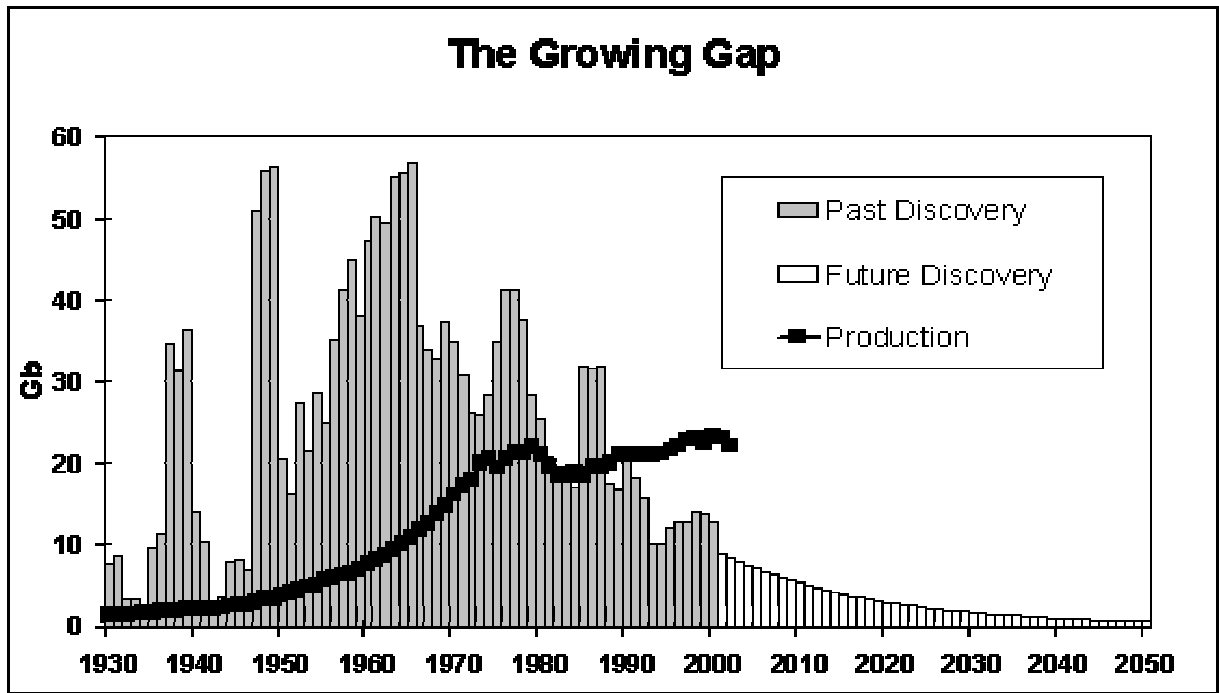
Gràfic 1. Composici3n de l'energia primària consumida en el món (IEA, Key World Energy Statistics, 2002)

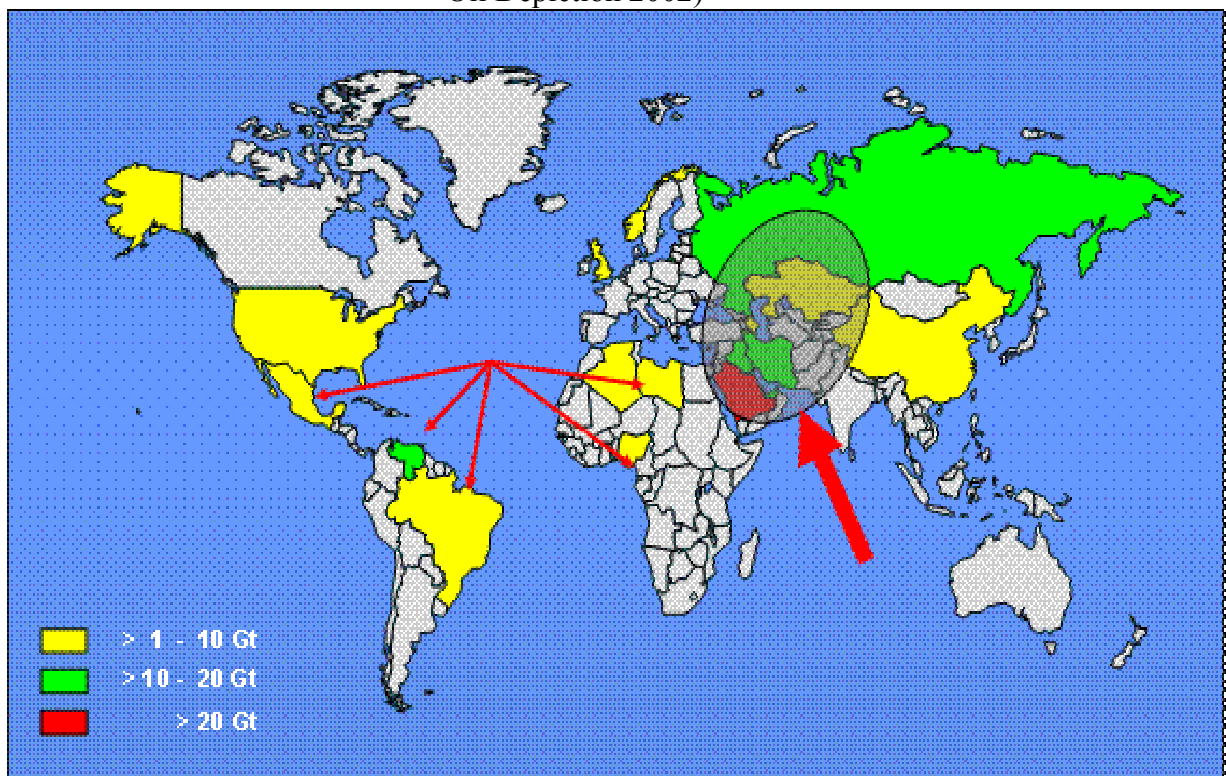
Gràfic 2. Previsions demanda recursos energètics (IEA, Key World Energy Statistics 2002)

Gràfic 3. Diferència entre Descobriments i Producció de petroli (ASPO, Newsletter, 2003)

Gràfic 4. Situació estratègica del 70% de reserves petroli (International Workshop On Oil Depletion 2002)

Taula 5. Soldats EUA en el món any 2004

Europa	115.000
--------	---------

Amèrica Llatina	1.825
Àfrica	4.275
Iraq	140.000
Àsia	90.000
Total	351.100

Font: SIPRI 2005

Taula 6. Conflictes i Recursos

País	Recursos	Duració
Colòmbia	Petroli, coca	1984 – present
Angola	Petroli, diamants	1975 – 2002
Serra Lleona	Diamants	1991 – 2000
Libèria	Diamants, fusta	1989-96; 1999-2003
R.D .Congo	Coltàn, or, coure, cobalt, fusta	1996-97; 1998 – present
Sudan	Petroli	1983 – 2005
Afganistan	Opi, gemmes	1978 – 2001
Burma	Fusta, opi, gemmes	1949 – present
Aceh (Indonèsia)	Gas, fusta	1975 – present
Malvines	Coure, or	1988 – 2001

Elaboració pròpia

1) Totes les dades són del SIPRI Yearbook 2005. La despesa militar mundial es 1.035.000 milions de dòlars.

2) Els gràfics no estan visibles. Es poden trobar a Daniel Gómez “Aspo y las reservas energéticas” <http://crisisenergetica.org/>